

شرکت مادر تخصصی تولید نیروی
برق حرارتی

برسام

برنامه‌سازی امنیتی سایبری
شرکت تولید نیروی برق حرارتی

خبرنامه

امنیت سایبری

• شماره اول • نیمه اول مرداد ۱۴۰۱

■ گروه سابانچی رادی فلورا خرید

■ هشدار آمریکا درباره
بدافزار خطرناک روی اسکادا

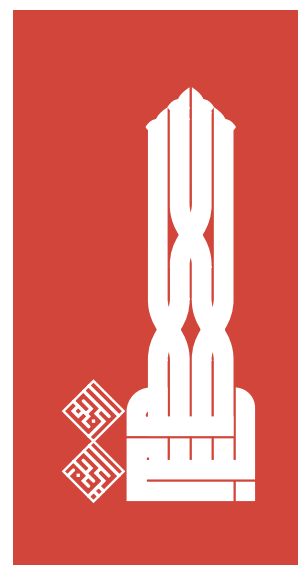
■ رفع آسیب پذیری های یوگوا

پنج روش کاهش آسیب باج افزارها به شبکه های صنعتی

من کی می توانم تلفن همراه
داشته باشم؟

RANSOMWARE

خبرنامه

امنیت سایبری

نیمه اول مرداد ۱۴۰۱

فهرست

۳ هشدار آمریکا درباره بدافزار خطرناک روی اسکادا

۳ گروه سابانجی رادی فلورا خرید

۳ رفع آسیب پذیری های یوگوگاوا

۴ پنج روش کاهش آسیب باج افزارها به شبکه های صنعتی

۶ من کی می توانم تلفن همراه داشته باشم؟

حق مالکیت معنوی و سلب مسئولیت

اطلاعات و اخبار این خبرنامه صرفاً جنبه اطلاع رسانی دارد و غیرمحرمانه است.

فرض تهیه کننده خبرنامه بر این است که مطالب آن، حاوی اطلاعات کذب یا غیردقیق یا غیرشفاف نیست، اما مسئولیت صحت سنجی نهایی در این خصوص با خواننده بوده و متوجه تهیه کننده خبرنامه یا منتشرکننده آن نیست.

اطلاعات ارائه شده درباره کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی و رویدادها و نظایر آن توسط رسانه ها ارائه شده ولیکن نقل محتوای آنها به معنای تایید صحت آنها نیست.

دبیرخانه کارگروه برسام از دریافت دیدگاهها و پیشنهادهای انتقادی و اصلاحی استقبال می کند.

گروه سابانجی رادی فلورا خرید

radiflow SABANCI

شرکت صنعتی و مالی Sabanci Group ترکیه قراردادی برای تصاحب اکثریت سهام شرکت امنیت سایبری فناوری عملیاتی Radiflow را به مبلغ ۴۵ میلیون دلار امضا کرد.

شرکت رادی فلورا مستقر در سزمین‌های اشغالی راه‌حل‌های امنیت سایبری را برای شبکه‌های زیرساختی حیاتی، از جمله مدیریت ریسک، مشاهده و تشخیص ناهنجاری و محصولات دسترسی ایمن ارائه می‌کند.

سابانجی ترکیه بنا دارد در ابتدا ۵۱ درصد از سهام رادی فلورا را به قیمت ۴۵ میلیون دلار خریداری کند و در مرحله بعد این شرکت را به‌طور کامل در سال ۲۰۲۵ تصاحب کند. این خرید از طریق بخش خدمات فناوریانه Investment BV، یک شرکت سرمایه‌گذاری جدید متمرکز بر خدمات دیجیتال که توسط سابانجی در هلند تأسیس شده است، انجام خواهد شد.

ایلان بردا، مدیرعامل رادی فلورا، در این خصوص گفت: «این خرید به ما امکان می‌دهد سید راهکارهای خود را متنوع‌تر کنیم و جایگاهمان را در میان صنایع مهم تقویت کنیم. معتقدیم که این اقدام فاز بعدی در مدیریت ریسک ما بر اساس معیارهای این صنعت است. همکاری ما با شرکت‌های تابعه گروه سابانجی بینش عمیقی در مورد بخش‌های مختلف صنعتی به ما ارائه می‌دهد و قادرمان می‌سازد راه‌حل‌های پیشگامی به مشتریان خود ارائه دهیم.

مدیرعامل رادی فلورا خاطر نشان کرد که معامله با سابانجی بر عملیات و تعاملات روزمره این شرکت با شرکا و مشتریانش تأثیری نخواهد داشت.

هشدار آمریکا درباره بدافزار خطرناک روی اسکادا

چارچوب حمله ماژولار ICS به‌طور معمول برای ایجاد اختلال و یا تخریب دستگاه‌های صنعتی قابل استفاده است.

دولت ایالات متحده پس از کشف ابزارهای سفارشی جدیدی که توانایی به‌خطر انداختن کامل سیستم و اختلال در دستگاه‌ها و سرورهای ICS/SCADA هستند، به‌شدت در خصوص این سو استفاده از این ابزارها هشدار داد.

گزارش مشورتی مشترک ارگان‌های وزارت انرژی، NSA، CISA، FBI آمریکا خاطر نشان می‌کند که فعالان ناشناس APT ابزارهایی تخصصی ایجاد کرده‌اند که قادر به ایجاد صدمات جبران‌ناپذیر به PLC‌های شرکت اشنایدر الکتریک و OMRON و سرورهای بنیاد منبع باز OPC هستند.

این سازمان‌ها در گزارش خود تأکید کردند این ابزارها مهاجمان را قادر می‌سازد دستگاه‌های قربانی را پس از دسترسی اولیه به شبکه فناوری عملیاتی (OT) اسکن کرده و در اختیار بگیرند. علاوه بر این، آنان قادر خواهند بود با استفاده از اکسپلویت درایور مادربرد ASRock که آسیب‌پذیری‌های معروفی دارند، به ایستگاه‌های کاری مهندسی مبتنی بر ویندوز موجود در محیط‌های فناوری اطلاعات (IT) یا فناوری عملیات (OT)، آسیب برسانند.

این هشدار دولتی در پی یک سری حملات بدافزاری پاک‌کننده (wiper malware) مرتبط با تهاجم روسیه به اوکراین و به خطر افتادن زنجیره تأمین نرم‌افزار صورت گرفت که در یک برهه زمانی سرویس اینترنت ماهواره‌ای Viasat را نیز به کلی از کار انداخت.

رفع آسیب‌پذیری‌های یوگوا

اختصاص داده‌شده است، برای دسترسی به داده‌ها، هشدارهای سرکوب (suppress alarms)، بازنویسی یا حذف فایل‌ها، اجرای دستورات دلخواه، خرابی سرورها، و افزایش دسترسی‌ها مورد سوءاستفاده قرار گیرند.

بهره‌برداری از برخی آسیب‌پذیری‌ها مستلزم دسترسی محلی به سیستم هدف است؛ درحالی‌که برخی دیگر را می‌توان با ارسال بسته‌های ساخته‌شده ویژه به نرم‌افزار مدیریت هشدار ادغام‌شده (CAMS) برای ایستگاه رابط انسانی (HIS یا HMI) مورد استفاده یا در واقع سوءاستفاده قرارداد.

ژانویه و فوریه اطلاعاتی را منتشر کرده است. آژانس امنیت سایبری و امنیت زیرساخت ایالات متحده (CISA) نیز در این خصوص توصیه‌های خود را در اواخر مارس (اوایل فروردین‌ماه) منتشر کرد.

این آسیب‌پذیری‌ها عمدتاً مربوط به اعتبارنامه‌های هاردکد شده، پیمایش مسیر (path traversal)، تزریق فرمان (command injection)، های‌جک DLL، اختیارات دسترسی نادرست و مصرف کنترل نشده منابع می‌شوند. این نقص‌ها، که به تعدادی از آنها درجه‌بندی «به‌شدت بالا»

یوگوا غول اتوماسیون ژاپنی می‌گوید توانسته اخیراً مجموعه‌ای از آسیب‌پذیری‌ها را در محصولات سیستم کنترل اصلاح کند. به گفته محققان، این اکسپلویت‌ها برای اختلال یا دست‌کاری فرآیندهای فیزیکی قابل سوءاستفاده هستند.

محققان شرکت امنیت سایبری صنعتی دراگوس در مجموع ده آسیب‌پذیری را در سیستم کنترل توزیع‌شده CENTUM VP Yokogawa (DCS) و سرور Exaopc OPC برای سیستم‌های CENTUM کشف کرده‌اند. یوگوا در مورد حفره‌های امنیتی در

پنج روش باج افزارها به شبکه‌های صنعتی

هست. امری که بی‌شک بر کسب‌وکار اصلی شرکت تأثیر می‌گذارد. حتی از دست دادن نسبی نظارت اپراتورهای انسانی نسبت به فعالیت‌های شبکه، باعث می‌شود به خاطر کیفیت محصول یا دغدغه‌های ایمنی، فرآیند متوقف شود. در نهایت، هرگونه خطر اختلال در فرآیندهای فیزیکی می‌تواند منجر به خسران و زیان در بهره‌وری و درآمد شود یا حتی در برخی موارد موجب به خطر افتادن جان انسان‌ها شود.

در فهرست هشدارهای دولتی، برخی تاکتیک‌ها و تکنیک‌های متداول که هکرها برای نفوذ به سازمان‌ها استفاده می‌کنند، ذکر شده است. از جمله spearphishing برای دسترسی به شبکه IT و سپس پی‌ووت کردن به شبکه OT؛ یا اتصال مستقیم به کنترل‌کننده‌های با قابلیت دسترسی به اینترنت که نیازی به احراز هویت کاربر یا دستگاه ندارند. از این مرحله به بعد،

باج‌افزار به شبکه‌های OT می‌تواند عواقب فاجعه‌باری داشته باشد. آن هنگام، عملیات روزمره شرکت‌های بزرگ متعددی، در بخش‌های وسیعی از جمله مراقبت‌های بهداشتی، انرژی و حمل‌ونقل متوقف شد و حدود ۱۰ میلیارد دلار خسارت به بار آمد. برای مجرمان سایبری فقط مسئله زمان بود تا متوجه شوند که شبکه‌های OT برای عملیات شرکت‌ها حیاتی هستند و بنابراین بسیار ارزشمند محسوب می‌شوند.

راه‌اندازی شبکه‌های OT منتج به ایجاد درآمد و بهبود عملکرد مشتریان می‌شود. اگر حملات باج‌افزاری به‌طور خاص محیط‌های صنعتی را هدف قرار دهند، امکان از دست دادن دسترسی به آن هم

در یک سال و نیم اخیر، شاهد افزایش بی‌سابقه حملات باج‌افزاری به شبکه‌های صنعتی فناوری عملیاتی (OT) بوده‌ایم. حقیقتش این است این موضوع بیشتر برای مطبوعات تازگی دارد؛ درحالی‌که امری بود که کارشناسان صنعت از مدت‌ها قبل پیش‌بینی‌اش را می‌کردند. در واقع در همایش RSAC ۲۰۱۸ موضوع باج‌افزارها و حملات مخربشان برای تعدادی از مسئولان امنیتی بخش دولتی و خصوصی ارائه شده بود.

در چند مدت اخیر، شواهدی مبنی بر اینکه بازیگران دولتی نیز شبکه‌های OT را هدف قرار می‌دهند، آشکار شده است. اما در سال ۲۰۱۷، NotPetya، به دنیا نشان داد که سرریز تصادفی

قدیمی، ممکن است چالش برانگیزتر باشند یا حتی اصلاً امکان پذیر نباشند. اگر چنین است، کنترل های جبرانی مانند فایروال و لیست های کنترل دسترسی را تعریف و اجرا کنید. آژانس امنیت سایبری و امنیت زیرساخت (CISA) دارای تعدادی ابزار امنیت سایبری بدون هزینه است؛ از جمله اسکن و آزمایش برای کمک به کاهش امکان قرار گرفتن در معرض تهدیدات.

۴. یک برنامه نظارت بر سیستم خوب و قوی را اجرا کنید

این کار به معنای نظارت بر تهدیدات در شبکه های IT و OT و هر چیزی است که از آن محدوده عبور می کند. راه حل های بدون عامل یا به اصطلاح agent-less، که برای نظارت مستمر بر تهدیدها در سراسر شبکه OT ساخته شده اند، می توانند به سرعت پیاده سازی شوند، به خوبی با سیستم ها و گردش های کاری OT و IT ادغام شوند و به تیم های IT و OT اجازه دهند تا محیط های OT را باهم ببینند. این تیم ها با استفاده از مجموعه ای از اطلاعات یکسان، گام های خاصی را برای مدیریت و کاهش ریسک ناشی از تهدیدات نوظهور شناخته شده و ناشناخته برمی دارند.

۵. تمرینات مرتبطی را در برنامه پاسخگویی به حوادث بگنجانید

اجرای تمرینات مقابله با حملات باج افزار به شما در درک آمادگی سازمانی و فنی تان کمک خواهد کرد. این کار به شما فرصتی می دهد تا یک برنامه واکنش بهبود یافته ترتیب دهید و باعث افزایش اعتماد به نفس تان در خصوص آمادگی و انعطاف پذیری در برابر چنین حملاتی می شود.

حملات باج افزاری خطوط پردازش و توزیع کارخانه ها را مختل می کنند. اگرچه به نظر می رسد هیچ یک از این حملات مستقیماً بر محیط OT تأثیری نداشته است، موضوع فقط زمان است. با انجام چند قدم ساده و اساسی می توانید خطر باج افزار را در محیط های صنعتی خود کاهش دهید.

سایبری است پوشش دهد. این دامنه شامل تمام مؤلفه های اینترنت اشیا صنعتی (Industrial IoT)، سیستم کنترل صنعتی (ICS) و مؤلفه های اینترنت اشیا سازمانی (Enterprise IoT) می شود. البته، همین کار یک گام چالش برانگیز برای بسیاری از سازمان ها به حساب می آید؛ زیرا حتی شناسایی این دارایی ها کار آسانی نیست. ممکن است لازم شود این فرآیند چندین بار تکرار شود. خوشبختانه، در چند سال اخیر صنعت دنیا پیشرفت چشمگیری در فناوری داشته است که به ما کمک می کند چنین دارایی هایی را به راحتی کشف کنیم و میزان مواجهه، ریسک و آسیب پذیری های آنها را مشخص کنیم.

۲. مطمئن شوید که بین شبکه های IT و OT تقسیم بندی مناسبی دارید

فرآیندها و برنامه های تجاری زیادی وجود دارد که باید در سراسر مرز IT/OT با یکدیگر ارتباط برقرار کنند، بنابراین باید اطمینان حاصل کنیم که این کار به روشی امن انجام می شود. این گام ساده معمولاً بدیهی تلقی می شود، اما نباید این طور باشد. علاوه بر بخش بندی IT/OT، تقسیم بندی مجازی در خود مناطق درون محیط OT را هم مدنظر داشته باشید. این کار به تشخیص حرکت های جانبی (lateral movement) در شبکه های OT کمک می کند - و اگر عملیات از راه دور نیاز به دسترسی مستقیم به شبکه های OT دارد، مطمئن شوید که این کار از طریق یک اتصال دسترسی از راه دور ایمن با کنترل های دقیق روی کاربران، دستگاه ها و نشست ها انجام می شود.

۳. اصول امنیت سایبری را رعایت کنید

اطمینان حاصل کنید که امنیت سایبری شما به دستگاه های OT و IoT نیز گسترش می یابد. این امر شامل استفاده از گذرواژه های قوی (و به اشتراک نگذاشتن گذرواژه ها در بین کاربران مختلف، عملی که در محیط های صنعتی رایج است)، مخزن رمز عبور و احراز هویت چندعاملی است. برخی از فرآیندها، مانند اصلاح سیستم های

شرایط برای استقرار باج افزار و رمزگذاری داده ها مهیاست. در بسیاری از موارد، به دلیل تعداد محدود کنترل های امنیتی در شبکه ها، نفوذکننده می تواند ماه ها یا حتی سال ها از شبکه OT عبور کند؛ بدون اینکه کسی متوجه شود.

اخیراً، آژانس های دولتی آمریکا اذعان کردند که BlackMatter در واقع نوعی تغییر نام تجاری احتمالی DarkSide است، گروهی که به Colonial Pipeline حمله کرد و از آن زمان چندین نهاد زیرساختی حیاتی ایالات متحده، از جمله دو مورد در بخش غذا و کشاورزی را هدف قرار داده است. چه این کار یک تغییر نام باشد و چه آن طور که برخی کارشناسان امنیتی استدلال می کنند، انشعاب باشد، ظاهراً این گروه از بازیگران دولت-ملت به دنبال این هستند تا با اختلال در دسترسی مصرف کنندگان به خدمات زیرساختی حیاتی، اقتصاد و زندگی روزمره میلیون ها نفر را مختل کنند.

با سرعتی که روندهای تحول دیجیتال و دور کاری می پیماید، می توان گفت زیرساخت ها بیش از هر زمان دیگری تحت فشار قرار گرفته اند. قبلاً حملات به زیرساخت ها قریب الوقوع بود، اما اکنون قابل لمس است. ولی هنوز مرحله آخر باقی می ماند، زیرا امروزه شبکه های OT به طور فزاینده ای به زیرساخت های فناوری اطلاعات متصل می شوند. با توجه به لزوم افزایش بهره وری و سودآوری کسب و کارها، شرکت ها از اتصال بیش از حد (hyperconnectivity) استقبال کردند - که البته چیز بدی نیست. اما اکنون الزام و فوریت اصلی این است که این اتصال ها امن تر شود.

با توجه به این شرایط جدید، شرکت ها چه کاری می توانند برای تقویت وضعیت امنیتی محیط های OT خود انجام دهند؟ باهم پنج توصیه را مرور می کنیم که هر CISO (مسئول ارشد امنیت اطلاعات) باید در نظر بگیرد:

۱. دامنه حاکمیت ریسک (risk governance) خود را گسترش دهید
تا هر چیزی را که دارایی فیزیکی-

من کی می توانم تلفن همراه داشته باشم؟

راهنمایی هایی در مورد اینکه چه زمانی تلفن همراه در اختیار کودکان بگذاریم

۳. سطح بلوغ فرزند شما

هر کودکی با دیگری متفاوت است، بنابراین این سؤال پیش می آید که آیا فرزند شما به لحاظ عاطفی و روانی آمادگی داشتن تلفن همراه را داراست؟ آیا قادرند و سوسه های خود را کنترل کنند؟ آیا در مورد نشانه های اجتماعی آگاهی دارند؟ اگر آنها با شناسایی و درک نشانه های اجتماعی در زندگی غیرمجازی مشکل داشته باشند، توانایی آنها برای درک همین نشانه ها در یک محیط مجازی ممکن است با مشکل مواجه شود.

۴. رابطه شما با فرزندان

خرید اولین تلفن همراه برای فرزندان یک حرکت بزرگ است. دنیای کاملاً جدیدی از اطلاعات و دسترسی به آنها را پیش رویشان قرار می دهد. آیا می توانید مطمئن باشید که فرزندان در مورد تعاملات مجازی خود با شما صادق باشد؟ اگر آنها قربانی آزار و اذیت سایبری شوند، آیا این مسئله را با شما در میان می گذارند و اجازه می دهند تا برای رفع مشکل کمکشان کنید؟ اگر کسی بخواهد او را وادار به انجام کاری نامناسب کند، آیا شما را در جریان قرار می دهد؟ قبلاً در خارج از قلمرو دیجیتال، چنین سناریوهای مشابهی چگونه مدیریت می شدند؟

۵. ملاحظات مالی

فرض بر این است قبل از اینکه فرزندان شغلی داشته باشد شما یک تلفن همراه

ضربه و کشیدن صفحه تلفن استفاده می کنند.

■ استفاده از تلفن همراه مقصر ۲۶ درصد تصادفات رانندگی است.

■ ۴۵ درصد از نوجوانان احساس می کنند به گوشی های هوشمند خود معتاد شده اند. آیا جای تعجب است که وقتی فرزند شروع به درخواست تلفن همراه می کند، والدین در مورد زمان انجام این کار ملاحظات و دقت بیشتری به خرج دهند؟ علیرغم خطرات ذاتی استفاده از گوشی های هوشمند، والدین می توانند به کودکان خود برای مستقل تر شدن و بهبود مهارت های اجتماعی کمک کنند تا بتوانند با آرامش خاطر در تماس منظم با فرزندان باشند.

۲. عوامل مهم پیرامون تلفن های همراه و فرزندان

تصمیم گیری در مورد زمانی که یک کودک باید گوشی هوشمند داشته باشد کاملاً شخصی و فردی است، اما بسیاری از کودکان در زمان مدرسه ابتدایی شروع به درخواست (و دریافت آن) می کنند. اگر دوستان و دانش آموزان دیگر در سنین پایین تلفن همراه داشته باشند، سایر کودکان نیز به احتمال زیاد از آنها تبعیت می کنند. بسیاری از کارشناسان معتقدند که هیچ سن جادویی برای استفاده از تلفن همراه وجود ندارد. والدین به جای اینکه فقط بر سن فرزند متمرکز باشند، باید چندین عامل دیگر را در نظر بگیرند.

در دنیای کنونی ما، تصور زندگی بدون تلفن همراه سخت است. ما از تلفن همراه برای ارسال ایمیل های دورکاری، ایجاد لیست های خرید مواد غذایی، عکس گرفتن، تبادل پیام های کاری و دوستانه و حتی پرداخت قبوض و انجام کارهای بانکی روزانه خود استفاده می کنیم. اما به عنوان والدین، یک سؤال در این بین پیش می آید: فرزند ما چه زمانی باید صاحب تلفن همراه شود؟

۱. تلفن های همراه و فرزندان

به دلایل مختلفی والدین تصمیم می گیرند تلفن همراه در اختیار فرزندانشان قرار دهند از جمله:

■ فرزندان از آن ها می خواهند که اجازه داشته باشند با دوستان خود ارتباط برقرار کنند.

■ در تماس بودن با آنها در طول روز و امکان دسترسی فوری در مواقع اضطراری

■ سایر بچه های مدرسه تلفن همراه دارند و والدین نمی خواهند کودکشان در اجتماع منزوی باشد.

■ برای استفاده از برنامه های آموزشی و بازی ها.

■ تشویق به مسئولیت پذیری.

با وجود اینکه تلفن های هوشمند در زندگی روزمره ما ریشه دوانده اند، اما همان طور که این آمار نشان می دهد، جنبه تاریکی نیز با خود به همراه دارند:

■ به طور متوسط، کاربران تلفن همراه هر روز ۲۶۱۷ بار از انگشت خود برای کلیک،

آن را بداند تا از آن برای بررسی دوره‌ای و نظارت بر نحوه استفاده از تلفن استفاده کند. این منبع به والدین کمک می‌کند تا اصطلاحات و زبان عامیانه اینترنتی در حال تکاملی که توسط نوجوانان استفاده می‌شود را بررسی کنند تا آنچه را که می‌خوانند درک کنند.

در نهایت، بهترین گامی که والدین می‌توانند برای اطمینان از ایمنی فرزندشان در دنیای فناوری بردارند، استفاده از ابزارهای فناوری مجهز به عملکردهایی مناسب خانواده مانند مدیریت پیشرفته گوشی توسط والدین، مسدودکننده‌های سایت بزرگسالان، مدیریت زمان روشن بودن گوشی، مکان‌یاب GPS است.

گوشی‌های هوشمند می‌توانند بسیار مفید باشند. یافتن راه‌هایی برای معرفی ایمن آنها به دنیای فرزندتان به‌عنوان یک دارایی و منبع واقعی که مستلزم صداقت و مسئولیت‌پذیری است، به آنها کمک می‌کند تا از این فناوری به شیوه‌ای سالم و سازنده استقبال کنند.

۷. چگونه در کمال آرامش خاطر و ایمنی از تلفن همراه استفاده کنیم

زمانی که از خود پرسیدید: چه زمانی باید به فرزندم تلفن همراه بدهم؟ و در مورد زمان انجام آن به نتیجه رسیدید به این توصیه کارشناسان توجه کنید که می‌گویند باید قراردادی بین والدین و فرزند گذاشته شود که تأکید می‌کند تلفن همراه یک امتیاز است، نه یک حق و می‌توان آن را در هر زمانی و به هر دلیلی از کودک سلب کرد. عناصر رایج این نوع قرارداد عبارتند از دستورالعمل‌های مبتنی بر سن در مورد محدودیت‌های زمانی یعنی زمانی که آنها می‌توانند از تلفن استفاده کنند؛ ممنوعیت استفاده قبل از رفتن به رختخواب، سر میز شام یا در حین انجام تکالیف، نحوه استفاده از آن، قوانین برای گم‌شدن یا آسیب دیدن دستگاه و قوانین نظارت بر جستجوها و دانلودها.

در مسئله امنیت، ۸۸ درصد والدین رمز عبور تلفن همراه فرزندانشان خود را می‌دانند و اکیداً توصیه می‌شود هر والدینی که به فرزند خود تلفن همراه می‌دهد رمز عبور

برای او می‌خرید و علاوه بر هزینه گوشی، قبض ماهانه تلفن او را نیز پرداخت می‌کنید. با این حال، ممکن است فرصتی به وجود آید که آنها از طریق پول توجیبی خود یا در ازای انجام کارهای خانه در پرداخت هزینه تلفن مشارکت کنند. هزینه‌های اینترنت و هزینه خرید برنامه‌ها و خریدهای درون برنامه‌ای چیزهایی هستند که باید قبل از خرید تلفن در مورد آنها توافق شود.

۶. عکس گرفتن

تلفن همراه دیگر فقط یک تلفن نیست. بلکه یک رایانه کاملاً کاربردی با زنگ‌ها و برنامه‌ها و از جمله یک دوربین است. آیا می‌توانید به فرزندتان اعتماد کنید که با دوربینی که در دست دارد همیشه محتاطانه عمل کند؟ آیا عزت‌نفس آنها به اندازه کافی قوی است که از خطرات فرهنگ سلفی در امان بمانند؟ دوربین‌ها برای ثبت خاطرات و ابزار خلاقیت عالی هستند، به شرطی که از این ابزار به شیوه‌ای سالم و مناسب استفاده شود.

کارگروه فرهنگ‌سازی و آگاهی‌رسانی امنیت سایبری
شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی (برسام)

تلفن دبیرخانه کارگروه برسام : ۵۸۳۷۶۶۴۲

پست الکترونیکی کارگروه برسام : [Barsam\[at\]tpph.ir](mailto:Barsam[at]tpph.ir)

